

стаття перемогла №26, 27 сервіс 2014.

ПРАПОР

3

КРАЄЗНАВСТВО

ЛИСТИ ІГОРЯ СВЕШНІКОВА

(Закінчення. Початок у номері газети за 20 червня)

Дорога Надіє Андріївно!
Повертаю Вам законсервованій спис Повної левності, що він козацький, не маю такі списи аживались протягом багатьох століть - від початку залізної доби до козацьких часів. Може, колись на цьому полі ще щось знайдеться, хоч би уламки посуду, то справа стане яснішою. Ви хотіли мати фотографію будинку колишнього заводу в Хотині, посилаю різні варіанти 1926, 1932 років і з 1941 р. уже після пожежі 1939 р. Ще одна фотографія хотинської жителячки - Марії Чертман, матері Павла і Андрія Чертманів, баби Миколи Чертмана. Прошу Вас при нагоді передати Миколі одну із цих карток разом з моїм привітом. Їх хата згоріла і, напевне, в нього ця фотографія не збереглась. Намисто з червоних коралів, яке вона має на шиї, вона через мене продала у Львівський музей наукового товариства ім. Шевченка у 1938 р. Я не перевіряв, але, можливо, воно й зараз зберігається у Львівському музеї етнографії і народної творчості.

Після експедиції я Вам послав листа і книжечку-довідник археологічних пам'яток Рівненщини. Чи одержали? Тепер пошта дуже логано працює і багато листів пропадає. Тому дуже Вас прошу після одержання цієї бандеролі повідомте, будь ласка, чи одержали цю і попередню посилки?..
Будьте здорові!

Ваш І.Свешніков. 1 листопада 1991 р.

Дорога Надіє Андріївно!
Якось послав Вам доволі довгого листа й не знаю, чи Ви його отримали. Потім послав рекомендовану бандероль зі списом і також підтвердження отримання її Вами не одержав. Хвилююся, чи спис не загубився на пошті. На цю посилку маю поштову квитанцію і можна було б розпочати її розшуку. Зрозуміло, що поки що більше писати не буду - не маю певності, що мої посилки доходять.

Але ще одна справа: видавництво обмежило тираж моєї книжки до 20000 примірників (йдеться про "Битву під Берестечком". - І.П.). А це значить, що книжкові магазини від окремих осіб (і від мене також) замовлень приймати не будуть. Але бібліотеки можуть замовляти довільну кількість примірників для себе і для своїх співробітників, яким потім цю книжку продадуть і гроші за неї повернуть бібліотеці. Отже, чи не хотіла б Ваша шкільна або сільська бібліотека зробити замовлення для людей, які хотіли б цю книжку мати? Я, мабуть, не зможу її нікому послати, бо якщо вони мені й дадуть належних мені 10 авторських примірників (а можуть і не дати), то їх не вистачить, аби послати історикам-спеціалістам. Намагаюся також підключитись до однієї з львівських бібліотек. Окрім того, якщо книжоторг не зберуть 20000 замовлень, то видавництво ще зменшить тираж.

Якщо Ваші бібліотеки хотіли б підписатися, то треба послати замовлення із зазначенням книжоторгвельного індексу і № публікації у "Бланку замовлень"... Вам треба би писати у Рівненський облкниготорг..., або у відділ книжкової торгівлі облспоживспілки...

І.Свешніков. 23 листопада 1991 р.

...Цього року не вдалось провести розкопки на "Козацьких могилах" - у запланований час довелося їхати в Канаду, де з виставкою козацьких речей з-під Берестечка пробув цілий місяць. Бачив багато дивного й цікавого. Там усе розрахо-

вано на догоду людині й ніяких труднощів за проблем немає. Канада оплатили мені візу, квитки на літаки, готель і утримувачуть. Робітник без кваліфікації (наприклад, приборану) отримує за годину праці 10 доларів, тобто за годину пару азурт. Там мені ніхто не вірив, що за у місяць одержу 11 доларів, а на пару азурт мені працювати більше двох місяців.

А книжка моя ще й досі не вийшла. Обцяли, що вийде до Нового року, тепер кажуть - незабаром.

Шлю сердечний привіт
Ваш І.Свешніков. 30 XII 1992 р.

Дорога Надіє Андріївно!
Хочу Вам розповісти про незручне положення, в яке я потрапив у зв'язку з взятими у Вас документами. Отже, опрацювавши їх зміст, я не зміг визначити дату рукописної обгортки, в яку вони перелетіли. Тому за порадою звернувся до директора нашого Інституту Ярослава Дмитровича Ісаєвича (до речі, він - рідний племінник колишньої хотинської матушки Віри Григорівни Лозової), який багато працював над старими рукописними документами (Я. Д. Ісаєвич родом із с. Верба Дубенського району). Він попросив переглянути цю папку й прийшов до висновку, що такі старі документи не можуть зберігатися в селі, а їх місце в якомусь архіві чи іншому фондосховищі документів. Тому він має днями написати листа до о.Василія Опанасія з проханням передати цю папку в якесь державне сховище. Я, так як і Ви, думаю, коли вони потраплять у архів, ніхто до них доступу не матиме, а якщо комусь були б потрібні виписки з них, то архів за це ще й гроші буде вимагати.

Отже, думаю, що вихід із цього положення може бути такий: Вам слід підказати о.Василію написати Ісаєвичу ввічливу відповідь, у якій би було сказано, що Хотинська церква не заперечує проти передачі цих документів у державне сховище (це так, аби категорично не відмовляти). Однак місцеві краєзнавці розпочали роботу по вивченню цих документів із метою встановити родоводи окремих сімей, які проживають у Хотині. Тому передача документів буде можлива після закінчення цієї роботи. Можна додати, що Хотинська церква має прикрий досвід: документацію церкви й метрики ХХ ст. було взято в Рівне, тепер ніхто не може відшукати там цих документів (вони знаходяться в фондах Державного архіву Рівненської області). До того ж усім краєзнавцям, які схотіли би продовжити свою роботу по встановленню родоводів хотинських сімей, довелося би (якщо вони її не закінчать у Хотині на місці) їздити в Київ чи Рівне, на що в них коштів немає.

Ось так, я думаю, можна було б дипломатично вийти із цього положення, яке склалося...

Експедицію на "Козацьких могилах" закінчив 26 серпня. Мало що можна було б зробити: на козацьких переправах заливає вода, а на місці козацького бойового табору росте кукурудза. Важко було й із робітниками. Через їх відсутність ми втратили декілька днів. Вдалося лише виявити одну гроблю, що сполучала урочище "Монастирщину" (де стоять кам'яні хрести) та острів Гайок (де захищались 300 козаків). Гробля чи переправа знаходиться у шарі середини XVII ст. Біля неї лежав один кістяк козака і знайдено половинку кінської підкови. Можливо, через цю гроблю тих 300 козаків зайшли на острів Гайок і сюди ж відступав останній козак, який пересік "Монастирщину" і опинився на озерці "Козакова Яма", де й загинув. Ось такі результати цьогорічних робіт.

Ваш І.Свешніков. 11.09.1993 р.